

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ»

Шифр та назва спеціальності	Всі спеціальності	Факультет / Інститут	Навчально-науковий інститут комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Назва освітньо-наукової програми	Всі програми	Кафедра	Інформатики та інтелектуальної власності

ВИКЛАДАЧ

Артамонова Неоніла Олегівна, artamonovan@ukr.net

Доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник, професор кафедри інформатики та інтелектуальної власності НТУ «ХПІ». Досвід роботи – 20 років. Автор понад 250 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Цифрова трансформація інтелектуальної власності», «Комерціалізація цифрової інтелектуальної власності: правові аспекти», «Інтелектуальна власність», «Маркетинг інтелектуальної власності»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Дисципліна спрямована на оволодіння новими знаннями та навичками щодо основ охорони цифрових об'єктів інтелектуальної власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків та ін.), інноваційної діяльності у цифровому суспільстві, сутності патентного та авторського права, правовим особливостям охорони цифрових об'єктів, передання прав на них, трансферу технологій, а також трансформації інтелектуальної власності в інноваційний продукт, комерціалізації інтелектуальної власності і механізмах їх просування в Україні та за кордоном.
Мета	Виробити у студентів цілісне уявлення і практичні навички щодо системи цифрової інтелектуальної власності, особливостей її охорони та захисту в конкурентному цифровому середовищі, визначення інноваційного потенціалу результатів наукової та підприємницької діяльності та виявлення об'єктів інтелектуальної власності (OIB) на всіх етапах її трансформації в інноваційний продукт.
Формат	Лекції, практичні роботи, консультації. Підсумковий контроль – залік
Результати навчання	Здатність орієнтуватися в системі цифрової інтелектуальної власності, особливостях її охорони, визначення інноваційного потенціалу результатів наукової та підприємницької діяльності та виявлення OIB на всіх етапах її трансформації в інноваційний продукт. Повинен вміти: виявляти OIB та визначати форму їх охорони; працювати із патентними базами даних та здійснювати різні види патентно-інформаційного пошуку в Інтернеті; визначати патентоспроможність об'єкта господарської діяльності та кваліфіковано визначити його техніко-економічні показники. Повинен мати навички: застосування законодавчої та правової бази; проведення патентно-кон'юнктурних досліджень; застосування нових інформаційних технологій при аналітичній обробці науково-технічної інформації.

Обсяг	Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 32 год., практичних робіт – 32 год., самостійна робота – 56 год.
Пререквізити	
Вимоги викладача	Студент зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Для проходження дисципліни необхідно мати комп'ютер з доступом до інтернету. Працювати з навчальною та додатковою літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Без особистої присутності студента підсумковий контроль не проводиться.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Лекція 1	Вступ до дисципліни. Цифрове суспільство. Загальні поняття про цифрову економіку, основні напрями її трансформації. Нові технології та їх вплив на економіку. Технології у сфері роботи с даними (ШІ, хмарні обчислення, квантові технології, технології ідентифікації, блокчейн, нейронні мережі та ін.), технології в галузі виробництва (ЗД-технології, роботизація, кіберфізичні системи та ін.) та технології в області взаємодії з навколишнім середовищем (безпілотні, мобільні, біометричні та ін). Основні напрямки цифровізації економіки України.	Практичне заняття 1	Ознайомлення із технологічними трендами в цифровій трансформації промисловості та прикладами цифрової трансформації за окремими галузями економіки	Самостійна робота	Стратегія розвитку цифрової економіки України.
Лекція 2	Структура системи цифрової інтелектуальної власності (ЦІВ). Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) як головний регулятор правових взаємовідносин у сфері ЦІВ. Глобальна інфраструктура ВОІВ як основа мережі глобальних знань. Науково-практичний центр з питань ШІ - Центр передового програмного забезпечення (АТАС), який стимулює розробку програмних інструментів ВОІВ на основі ШІ.	Практичне заняття 2	Ознайомлення із законодавством ВОІВ, США та інших країн у сфері правового регулювання взаємовідносин в цифровому середовищі.		Структура та характеристика всесвітньої системи ІВ та її організація в Україні.
Лекція 3	Загальні поняття щодо цифрових об'єктів інтелектуальної власності, їх види. Інститути права ІВ (патентне право, авторське право та суміжні права і право на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності). Характеристика інституту патентного права. Винаходи, корисні моделі, промислові зразки, засоби індивідуалізації та ін. Умови набуття прав на цифрові об'єкти.	Практичне заняття 3	Ознайомлення з кожним об'єктом інтелектуальної власності окремо. Проведення пошукових досліджень в патентних базах даних (українських та світових).		Ознайомлення із українським законодавством щодо винаходів та корисних моделей, промислових зразків, знаків для товарів та послуг та ін.
Лекція 4	Цифрові технології як об'єкти авторського права. Комп'ютерна програма, база даних, веб-сайт, домен та ін. як об'єкти авторського права. Особливості їх реєстрації та документальне забезпечення. Особливості регулювання цивільно-правового	Практичне заняття 4	Ознайомлення з формами та порядком реєстрації Ідентифікація об'єкти авторського права в інтернеті. Розгляд правових аспектів окремих видів		Трансформація законодавства з авторського права під впливом цифровізації.

	обороту об'єктів авторського права в мережі Інтернет. Складні та складені об'єкти авторського права.		об'єктів: веб-сайт, база даних, комп'ютерна програма, цифрові мультимедійні твори та ін.	
Лекція 5	Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності (відкриття, топографії ІМС, комерційна таємниця та ін). Правові аспекти інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Ноу-хау як невід'ємна частина інноваційної діяльності підприємства.	Практичне заняття 5	Ознайомлення з порядком регулювання питань набуття прав на комерційну таємницю. Розгляд видів та вимог до створення відповідних умов. Інформація, яка не може бути комерційною таємницею.	Ознайомлення з методами захисту комерційної таємниці та з прикладами її порушення. Комерційне (фірмове) найменування та його захист від недобросовісної конкуренції.
Лекція 6	Цифрова ідентифікація об'єктів в Інтернеті. Системи ідентифікації об'єктів в контексті інтернету речей. Реєстр цифрових об'єктів як необхідний інструмент фіксації метаданих про твір і правовласників. Світова практика щодо створення та функціонування цифрових реєстрів (на прикладі архітектури DOI). Встановлення основних категорій творів культури, науки і освіти (аудіо, відео, текст, зображення та ін.) за форматами файлів і цілям використання.	Практичне заняття 6	Ознайомлення із системами ідентифікації об'єктів, їх класифікація. Приклади і перспективи використання ідентифікації цифрових об'єктів.	Цифрова ідентифікація об'єктів в Інтернеті. Приклади та аналіз моделей.
Лекція 7	Особливості правової охорони сучасних цифрових технологій: блокчейн, штучний інтелект, 3D-друк, Інтернет-речей та інших. Форми набуття охорони. Вибір форми охорони: авторське або патентне право.	Практичне заняття 7	Розгляд прикладів кожного об'єкта окремо як складного та виділення його складових.	Ознайомлення із нормативними документами щодо регулювання процесів подання та експертизи заявки на промисловий зразок
Лекція 8	Передача прав на ОІВ. Види взаємовідносин та договорів. Особливості договірних відносин у середовищі інтернету.	Практичне заняття 8	Договори про передання прав на винаходи. Авторська винагорода Договірні взаємовідносини у цифровому середовищі об'єктів авторського права	Принципи та види передання прав на цифрові ОІВ
Лекція 9	Патентно-інформаційне забезпечення цифрових інновацій та управління цифровими ОІВ на підприємстві.	Практичне заняття 9	Ознайомлення з видами патентно-інформаційного забезпечення. Проведення пошукових робіт.	Система управління цифровою інтелектуальною власністю

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Капінос М. М. Інтелектуальна власність: підручник для аспірантів вищих навчальних закладів / М. М. Капінос, Е. Т. Лерантович, М. М. Солощук. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. – 396 с., режим доступу <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/39462>.
2. Сучасні шляхи комерціалізації технологій штучного інтелекту / Н. О. Артамонова, М. М. Капінос, І. В. Шуба // Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології: матер. XVIII Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 вересня 2019 р.: МОН України, УкрІНТЕІ. – Київ: УкрІНТЕІ, 2019. – С. 18–21. – [Електронний ресурс] – http://www.uinpei.kiev.ua/sites/default/files/materyaly_mon_end.pdf.
3. Артамонова Н.О., Лерантович Е.Т. Технологія блокчейн як об'єкт промислової власності: характеристика патентної активності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2018. – № 4 (102). – С. 60–71.
4. Артамонова Н.О. Сучасні цифрові технології глобального простору в сфері інтелектуальної власності // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: матер. міжнар. наук. конф. (22–23 листопада 2018 р. / Під ред. проф. В. М. Шейка та ін. – Харків: ХДАК, 2018. – С. 164–166.
5. Сидоренко О.В. Осуществление прав на компьютерные программы»: глава монографії, – Харьковская цивилистическая школа: осуществление и защита права интеллектуальной собственности / [И.В. Спасибо-Фатеева, В.И. Жуков, Н.Е. Яркина и др.]; под общ. ред. И.В. Спасибо-Фатеевой. – Харьков: Право, 2018.- С. 434-449.
6. Сидоренко О.В. Охрана изобретения, связанного с компьютерной программой // Очерки права интеллектуальной собственности»: сб. ст. / И.В. Спасибо-Фатеева, С.А. Глотов и др. отв. ред. И.В. Спасибо-Фатеева. – Харьков: Право, 2018. – С. 145-154.
7. Гусева О. Ю. Обґрунтування платформи прискореного економічного розвитку України на основі високошвидкісних технологій / О. Ю. Гусева // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2017. – № 2 (20). – С. 33–39.
8. IT-право: поняття та сутність: монографія / за ред. О.І.Харитонової, Є.О.Харитонова. Одеса: Фенікс, 2017. 316 с.
9. Карцхия А.А. Интеллектуальная собственность в киберпространстве: новые условия правоприменения // Мониторинг правоприменения. – 2017. – №1 (22). – С. 50–52.
10. Ляшенко В.І. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія / В.І. Ляшенко, О.С. Вишневський; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Київ, 2018. – 252 с.
11. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
12. Лисенко М. Захист прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет. //Інтелектуальна власність. 2014. №12. С. 9-13.
13. Огнев'юк Г. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. // Підприємництво, господарство, право: науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2016.- № 7. - С. 21-25.
14. Потоцький М. Еволюція способів захисту інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства. / Інтелектуальна власність. - 2015. - №5. - С. 32-37.

15. Цифровая идентификация объектов: технология и не только / под общей редакцией М. А. Медриша. – М.: Изд. Дом «Научное обозрение», 2016. – 228 с.
16. Штефан О. Захист права інтелектуальної власності в умовах використання 3d-технологій / О. Штефан // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2016. – № 1. – С. 25–31.
17. Stokes S. Digital Copyright: Law and Practice / S. Stokes/ – Bloomsbury Publishing, 2019. – 360 p.19. Intellectual Property in the New Technological Age: 2019 Volume II: Copyrights, Trademarks & State IP Protections / P. S. Menell, M. A. Lemley, R. P. Merges. – Clause 8 Publishing. – 648 p.
18. Україна 2030E — країна з розвинутою цифровою економікою [електронний ресурс]. – <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
19. 3D Printing and Beyond: Intellectual Property and Regulation / D. Mendis, M. Lemley, M. Rimmer. – Edward Elgar Publishing, 2019. – 432 p.
20. Copyright Law of the United States and Related Laws, 2016. – 370 p.20.
21. Сидоренко О.В. Математичні методи (вирази) у винаходах, пов'язаних з комп'ютерною програмою / О.В. Сидоренко // Проблеми цивільного права та процесу»: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О.А. Пушкіна, Харків, 24 трав. 2014 р. – Харків. нац. ун-т внутр. справ. – С. 269–273.
22. Тарасенко І.А Проблеми захисту прав в соціальних мережах / І.А. Тарасенко // Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності: Матеріали науково-практичної конференції, (м. Київ, 26 квітня 2019 р.). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. - С. 149-151.
23. <https://ea.espacenet.com/>
24. <https://patentscope.wipo.int/search/ru/search.jsf>
25. <https://www.lens.org/>
26. <https://www.uspto.gov/patents-application-process/search-patents>

Що таке цифрова економіка? Що таке цифрова інфраструктура? Назвіть основні напрямки цифрової трансформації економіки. Охарактеризуйте три групи цифрових технологій. Які ключові технології визначають цифрову трансформацію економіки. В яких галузях економіки відбувається цифрова трансформація. Що таке Фінтех і яка цифрова трансформація там відбувається. У чому полягає роль держави в цифрову економіку. Розкрийте основні положення концепції розвитку цифрової економіки в Україні. Які в Україні є передумови для «цифрового стрибка». Які відомі сучасні тренди (тенденції) у світовій цифрову економіку. Які відомі деструктивні фактори, що впливають на цифрову економіку в Україні. Які є проблеми в середніх школах, які гальмують впровадження цифрових технологій. Складові державної системи інтелектуальної власності. Суттєві ознаки винаходу (корисної моделі). Предмет, система, джерела права промислової власності. Патент як охоронний документ. Права і обов'язки, що випливають з патенту. Види патентів. Що входить до поняття «інтелектуальна власність», її об'єкти. Особисті (немайнові) права на винахід і корисну модель. Особливості складання опису в залежності від об'єкту винаходу. Структура міжнародної патентної класифікації (МПК). Дії, які не визнаються порушенням прав власника патенту. Який орган державного управління є основним у даній сфері правовідносин. Що таке майнові та немайнові права авторів ІВ. Первинна та вторинна патентна документація. Споживачі патентної інформації. Що таке формула винаходу та з яких пунктів (послідовно) складається формула винаходу. Поняття права промислової власності. Предмет правового регулювання. Основні положення закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі". Структура та пошукові можливості Спеціалізованої БД «Винаходи (корисні моделі) в Україні». Принципи права промислової власності. Нормативно-правова база у сфері промислової власності України. Що таке МПК, для чого вона призначена і яка її структура.

ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності аспіранта	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів
	90-100	A	відмінно	
	82-89	B	добре	
	74-81	C		
	64-73	D	задовільно	
	60-63	E		
	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
	0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні роботи: 20% семестрової оцінки;
- самостійна робота: 20% семестрової оцінки;
- відвідування занять 10% семестрової оцінки
- залік: 50% семестрової оцінки

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до співробітників відділу аспірантури.

Силабус за змістом повністю відповідає робочій програмі навчальної дисципліни